

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 27.5.2003
COM(2003) 261 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE
AAN DE RAAD, HET EUROPEES PARLEMENT,
HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ
EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S**

**De sociale dimensie van de strategie van Lissabon versterken: de open coördinatie
stroomlijnen op het gebied van de sociale bescherming**

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding: sociale bescherming op de politieke agenda van de EU.....	3
2.	Stroomlijning ter versterking van de sociale dimensie van de strategie van Lissabon.	5
2.1.	Bijdragen tot sociaal-economische governance in navolging van de stroomlijning van de coördinatieprocessen van het economisch en het werkgelegenheidsbeleid.	5
2.2.	Stroomlijning: een geïntegreerd kader creëren voor de samenwerking op het gebied van de sociale bescherming.....	7
2.3.	Werkmethodes: de open coördinatiemethode en zijn rol in de algemene strategie.	9
	OMC: een complementaire methode.....	10
	Flexibiliteit en volledige toepassing van het subsidiariteitsbeginsel	11
	Openheid: de participatie van de actoren	11
	Het verband met bestaande processen en instrumenten	11
	De rol van de Commissie	12
	Betrokkenheid van het Europees Parlement.....	12
3.	Totstandbrenging van een versterkt en vereenvoudigd coördinatieproces.	13
3.1.	Gemeenschappelijke doelstellingen.....	13
3.2.	Rapporteringsmechanismen: een nieuw jaarlijks gezamenlijk verslag over sociale bescherming.	14
3.3.	Indicatoren: een belangrijke ondersteuning van de stroomlijning	15
3.4.	Vorbereiding van de gestroomlijnde open coördinatiemethode inzake sociale bescherming	16
	Sociale integratie	16
	Pensioenen.....	17
	Gezondheidszorg.....	17
	Gezamenlijk verslag over sociale bescherming	17
	BIJLAGE 1.....	19
	BIJLAGE 2.....	21
	BIJLAGE 3.....	23

1. INLEIDING: SOCIALE BESCHERMING OP DE POLITIEKE AGENDA VAN DE EU

Sociale bescherming is een essentieel onderdeel van het Europees samenlevingsmodel. Ze kan worden gedefinieerd als het geheel van collectieve transfersystemen die zijn ontworpen om mensen tegen sociale risico's te beschermen¹. Ze neemt momenteel gemiddeld ongeveer 27,5% van het BBP voor haar rekening (dat is een daling vergeleken met de piek van 29% in 1993)². De lidstaten behouden de volle verantwoordelijkheid voor de financiering en de organisatie van hun stelsels. De communautaire wetgeving op dit gebied betrof hoofdzakelijk de wijze waarop de basisbeginselen van de Verdragen in de nationale stelsels worden toegepast.³

De Verdragen van Amsterdam en Nice bepaalden dat "het optreden van de lidstaten [...] door de Gemeenschap wordt ondersteund en aangevuld" op een aantal gebieden die voor de sociale bescherming van belang zijn: "de sociale zekerheid en de sociale bescherming van de werknemers", "de bestrijding van sociale uitsluiting" en "de modernisering van de stelsels voor sociale bescherming". Dat vormt de basis voor beleidssamenwerkings- en -coördinatieprocessen die zich de jongste jaren hebben ontwikkeld en die informatie-uitwisselingen, de evaluatie van de beleidsontwikkelingen en het vaststellen van beste praktijken inhouden. Die processen steunen op een expliciete erkenning van het subsidiariteitsbeginsel en van de verscheidenheid van de nationale stelsels. Men is het erover eens dat de stelsels met dezelfde uitdagingen worden geconfronteerd (bijvoorbeeld met betrekking tot de vergrijzing van de bevolking, de aanhoudende armoede en sociale uitsluiting en de dreigende groeiende ongelijkheden, de veranderende structuren in de samenleving, de gezinnen en de arbeidsmarkt en de uitdaging om bij te dragen tot groei en werkgelegenheid) en dat ze gezien deze uitdagingen moeten worden hervormd en gemoderniseerd.

Toen de Europese Raad van Lissabon in maart 2000 zijn visie van een geïntegreerde sociaal-economische strategie voor Europa voor het decennium tot 2010 schetste, betekende dat een grote vooruitgang voor het bereik van deze samenwerking. De conclusies van Lissabon beschouwden gemoderniseerde en verbeterde stelsels voor sociale bescherming als een belangrijke bouwsteen voor de verwezenlijking van de allesomvattende strategische doelstelling. Deze visie dat sociale bescherming een belangrijke bijdrage moet leveren tot het hele sociaal-economische beleid, werd nog versterkt door de agenda voor het sociaal beleid die door de Europese Raad van Nice is goedgekeurd. De kerngedachte van deze agenda was een beleidsdriehoek met een positieve wisselwerking tussen het economisch beleid, het werkgelegenheidsbeleid en het beleid inzake sociale bescherming.

¹ Onder sociale risico's wordt over het algemeen verstaan de risico's van ouderdom, pensioen en leeftijdsgebonden afhankelijkheid, het overlijden van een kostwinner, handicap, ziekte, moederschap, kinderen ten laste en werkloosheid, en soms ook de zorg voor hulpbehoevende bejaarde, gehandicapte of zieke familieleden. Dankzij de sociale bescherming leiden deze sociale risico's niet tot armoede en verhindert een gebrek aan middelen niet de toegang tot diensten die essentieel zijn voor een menswaardig leven.

² Ouderdomspensioenen en gezondheidszorg zijn veruit de belangrijkste onderdelen van de sociale bescherming in de Unie. Samen zijn ze verantwoordelijk voor bijna twee derden van de totale uitgaven. Europese Commissie "Social Protection in Europe 2001", gepubliceerd in mei 2002.

³ Samenhangend met het vrije verkeer van personen zijn coördineringsmechanismen voor de sociale zekerheid van migrerende werknemers vastgesteld in de verordeningen 1408/71 en 574/72. Die verzekeren dat migrerende werknemers hun rechten niet verliezen wanneer ze gebruik maken van hun recht op vrij verkeer. Zo ook regelen de richtlijnen 79/7/EEG en 86/378/EEG de toepassing van het beginsel van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen in wettelijke en in ondernemings- en sectoriële regelingen inzake sociale zekerheid.

Enerzijds hebben macro-economische beleidsdoelstellingen en de liberalisering van de markt dus belangrijke sociale gevolgen, onder meer voor de organisatie van de stelsels voor sociale bescherming; anderzijds moeten het economisch en het werkgelegenheidsbeleid, zoals bijvoorbeeld ter bevordering van een versterkte arbeidsparticipatie van oudere werknemers, worden ondersteund door hervormingen op gebieden van de sociale bescherming zoals pensioenen, gezondheidszorg en zorgstelsels. Sociale bescherming wordt steeds meer beschouwd als een belangrijke productieve factor die ervoor zorgt dat efficiënte, dynamische en moderne economieën op stevige grondvesten en op sociale rechtvaardigheid zijn gebouwd.

Deze mededeling doet concrete voorstellen om de coördinatie van het beleid van de lidstaten op het gebied van de sociale bescherming doeltreffender te maken en zodoende bij te dragen tot de noodzakelijke modernisering van de stelsels voor sociale bescherming en de sociale dimensie van de strategie van Lissabon te versterken. Het sleutelement voor deze doelstelling is de open coördinatiemethode. Hoewel deze methode reeds voor bepaalde onderdelen van de sociale bescherming ten uitvoer is gelegd, is een substantiële stroomlijning en vereenvoudiging nodig, en dat houdt een duidelijker definiëring van de werkingsfeer in.

De stroomlijning van de beleidscoördinatie op het gebied van de sociale bescherming moet de kwaliteit en de samenhang van de algemene sociaal-economische governance in de EU verbeteren. Daarom moet ze worden ondernomen in samenhang met de op de Verdragen gebaseerde instrumenten voor de coördinatie van het economisch en werkgelegenheidsbeleid in de EU en moet ze dus gegevens verstrekken voor het jaarlijks verslag ter voorbereiding van de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad. Deze mededeling onderzoekt bijgevolg hoe het gestroomlijnde beleidscoördinatieproces een aanvulling en een toegevoegde waarde kan zijn voor de bestaande op de Verdragen gebaseerde methodes en coördinatieprocessen⁴. Ze baseert zich op de onlangs ingestelde driejarige cyclus voor de synchronisatie van de coördinatieprocessen voor het economisch en het werkgelegenheidsbeleid - twee belangrijke pijlers van de strategie van Lissabon - en schetst een kalender voor de stroomlijning van het proces voor sociale bescherming, die in 2006 kan worden verwezenlijkt en worden gesynchroniseerd met de tweede ronde van de driejarige cyclus van deze twee coördinatieprocessen. De lancering van de nieuwe gestroomlijnde doelstellingen inzake sociale bescherming zou dan samenvallen en complementair zijn met de tweede ronde van de gesynchroniseerde economische en werkgelegenheidsprocessen.

De mededeling bekijkt eveneens hoe de samenwerking inzake sociale bescherming, die sinds Lissabon sterk is toegenomen, doeltreffender en voor de betrokken actoren minder omslachtig kan worden gemaakt, alsook hoe tussen de verschillende onderdelen van het werk grotere synergieën kunnen worden ontwikkeld. Ze stelt een rationalisering en een vereenvoudiging van de werkzaamheden voor en een grotere nadruk op de toekomstige tenuitvoerlegging.

Deze mededeling is gerechtvaardigd aangezien tijdig moet worden begonnen met de voorbereiding van de participatie van de nieuwe lidstaten in de beleidscoördinatieprocessen

⁴ In hun gezamenlijk verslag aan de Europese Raad van Laken hebben het Comité voor sociale bescherming en het Comité voor economische politiek de rol van de open coördinatiemethode met betrekking tot de op de Verdragen gebaseerde processen gedefinieerd in het kader van de toepassing van deze methode op het gebied van pensioenen. Dat verslag stelt dat de open coördinatiemethode de op het Verdrag gebaseerde processen aanvult en haar plaats inneemt naast de bestaande processen die, als een onderdeel van hun ruimere opdracht, ook aspecten van betrokken beleidsonderdelen blijven behandelen en oproepen tot samenhang met deze processen. Zie: Kwaliteit en houdbaarheid van de pensioenen - Gezamenlijk verslag inzake doelstellingen en werkmethode op pensioengebied, 10672/01 ECFIN 198 SOC 272.

die bijdragen tot de strategie van Lissabon, alsook met de voorbereiding van de synchronisatie van de processen inzake sociale bescherming en de coördinatieprocessen van het economisch en werkgelegenheidsbeleid in 2006. Ze werd aangekondigd in het verslag aan de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad van 2003⁵, waarin de Commissie zich ertoe heeft verbonden een mededeling goed te keuren over "*de stroomlijning van de huidige, versnipperde acties met betrekking tot sociale integratie en pensioenen en te zijner tijd ook de samenwerking op het gebied van gezondheidszorg en "werk lonend maken" in één open coördinatiemethode*". Deze mededeling geeft ook gevolg aan het verzoek van de Europese Raad van Brussel aan de Commissie om "*verslag uit te brengen over de vraag of het raadzaam is de verschillende werkzaamheden op het gebied van sociale bescherming te vereenvoudigen en te stroomlijnen tot een samenhangend raamwerk binnen de open coördinatiemethode*".

2. STROOMLIJNING TER VERSTERKING VAN DE SOCIALE DIMENSIE VAN DE STRATEGIE VAN LISSABON.

2.1. Bijdragen tot sociaal-economische governance in navolging van de stroomlijning van de coördinatieprocessen van het economisch en het werkgelegenheidsbeleid.

De stroomlijning van de coördinatieprocessen van het economisch en het werkgelegenheidsbeleid hield een nieuwe eengemaakte kalender in voor de werkzaamheden vóór en na de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad in het kader van een driejarige cyclus (2003-2005). De richtsnoeren en aanbevelingen moeten tijdens die drie jaar grotendeels ongewijzigd blijven, zodat de lidstaten en de Commissie zich tijdens de tussenliggende jaren op de tenuitvoerlegging kunnen concentreren. De coördinatie van het economisch beleid vindt plaats in het raam van de globale richtsnoeren voor het economisch beleid (GREB); het multilaterale toezicht heeft tot doel de tenuitvoerlegging van de GREB en het stabiliteits- en groeipact te controleren. In dit proces worden de pensioenen beschouwd vanuit het oogpunt van de betaalbaarheid van de pensioenstelsels en de houdbaarheid van de overheidsfinanciën in hun geheel, alsook van de bijdrage van de pensioenstelsels tot de werking van de arbeidsmarkt en van de financiële markten en tot de prestaties van de hele economie. De Europese Raad van Stockholm kwam tot de conclusie dat allesomvattende strategieën van de lidstaten om de economische en budgettaire uitdagingen van een vergrijzende bevolking aan te pakken samen moeten worden gepresenteerd met stabiliteits- en convergentieprogramma's en als een onderdeel van het stabiliteits- en groeipact en in het licht van de GREB moeten worden onderzocht.

De coördinatie van het werkgelegenheidsbeleid is georganiseerd in het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie (EWS) en is rond verschillende componenten opgebouwd. De werkgelegenheidsrichtsnoeren stelden gemeenschappelijke doelstellingen en prioriteiten vast voor het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten, die op nationaal vlak via nationale actieplannen in de praktijk worden gebracht. De Commissie en de Raad onderzoeken samen die nationale actieplannen en presenteren een gezamenlijk werkgelegenheidsverslag, op basis waarvan voor elk land afzonderlijk op voorstel van de Commissie specifieke aanbevelingen kunnen worden gedaan. Hoewel het rapporteringsproces een jaarlijks proces is, moeten de richtsnoeren drie jaar lang stabiel blijven. Naast volledige werkgelegenheid en banen van goede kwaliteit is de bevordering van de samenhang en de sociale integratie één van de drie overkoepelende doelstellingen van de EWS die in de werkgelegenheidsrichtsnoeren terug te

⁵ COM (2003) 5.

vinden zijn. Deze doelstelling wordt ondersteund door een aantal prioriteiten voor de bevordering van een meer integrerende arbeidsmarkt en de inzetbaarheid van de meest achtergestelde groepen. De richtsnoeren zetten de lidstaten er ook toe aan de oudere werknemers en de werkgevers te helpen om de arbeidsparticipatie van oudere werknemers te doen stijgen en de leeftijd waarop werknemers de arbeidsmarkt verlaten, op te trekken.

Deze stroomlijning was een belangrijke verwezenlijking. Nu rijst de vraag hoe de werkzaamheden met betrekking tot de andere aspecten van de strategie van Lissabon moeten worden georganiseerd om het volledige proces te stimuleren.

Het feit dat de stroomlijning andere beleidsgebieden betrof en mogelijkheden inhield voor een meer algemene toepassing, is erkend in de mededeling van september jongstleden, waarin een stroomlijning van de coördinatieprocessen voor het economisch en het werkgelegenheidsbeleid werd voorgesteld⁶. De mededeling schetst de recente belangrijke toename van het aantal verschillende procedures op EU-niveau die er op de ene of de andere manier toe strekken het economisch en het gerelateerde beleid te coördineren. Ze somde de volgende processen op: het stabiliteits- en groeipact, het proces van Cardiff, de macro-economische dialoog, een aantal benchmarkingprocessen op verschillende beleidsgebieden en toepassingen van de open coördinatiemethode op diverse gebieden, in deze context in het bijzonder op het gebied van pensioenen en sociale integratie. Er werd opgemerkt dat naarmate elk van deze elementen wordt toegevoegd, het gevaar bestaat dat de zaken nog ingewikkelder worden, werkzaamheden elkaar gaan overlappen of de algemene boodschap onduidelijk wordt. Voorts is in de mededeling afzonderlijk de noodzaak vastgesteld om de aandacht meer toe te spitsen op de tenuitvoerlegging en minder op het creëren van meer beleidsrichtsnoeren.

De mededeling van september 2002 stelde voor dat de Commissie "in de komende maanden ook [zou] bekijken hoe het open coördinatieproces kan worden gestroomlijnd op het gebied van de sociale bescherming - waaronder momenteel sociale insluiting en pensioenen vallen - en hoe het kan worden verbonden met de nieuwe gestroomlijnde aanpak". Dat is logisch, gelet op de nauwe banden en de grote potentiële synergieën tussen de processen op het gebied van de sociale bescherming en de twee gestroomlijnde processen die op de Verdragen zijn gebaseerd. De enge driehoeksverhouding tussen de betrokken beleidsdomeinen blijkt zeer duidelijk uit de werkzaamheden in het kader van de OCM inzake pensioenen. In de gemeenschappelijke doelstellingen die door de Europese Raad van Laken als basis voor het proces zijn vastgesteld, werd de lidstaten verzocht hun beleid te bepalen met verwijzing naar een mix van *sociale* doelstellingen (hoe te garanderen dat de pensioenen toereikend blijven, hoe te reageren op veranderingen in de samenleving); *arbeidsmarkt*doelstellingen (hoe de werkgelegenheid te bevorderen, in het bijzonder bij oudere werknemers); en *economische* bekommernissen (hoe ervoor te zorgen dat de pensioenstelsels op lange termijn betaalbaar blijven). Zo kunnen ook op het gebied van de gezondheidszorg en de ouderenzorg pertinente verbanden tussen verschillende beleidsgebieden met betrekking tot de sociale bescherming worden vastgesteld, zoals opgemerkt door de drie globale beleidsdoelstellingen die door de Europese Raad van Barcelona zijn onderschreven: het garanderen van zorg op hoog niveau, gelijke toegang tot de voorzieningen voor iedereen en solidaire financieringsmechanismen garanderen. Bij sociale integratie zijn tot slot zeer belangrijke aspecten betrokken wat de wisselwerking tussen sociale bescherming en het werkgelegenheidsbeleid betreft.

⁶ COM (2002) 487.

Wanneer we bijvoorbeeld de problemen beschouwen waarmee de nationale pensioenstelsels en stelsels voor gezondheidszorg worden geconfronteerd, is het duidelijk dat hoewel financiële uitdagingen de drijvende kracht voor de hervorming waren, de problemen niet uitsluitend vanuit financieel oogpunt mogen worden aangepakt. Om doeltreffend te zijn, moet de hervorming er ook voor zorgen dat het beleid verankerd blijft in solidariteit en in de fundamentele waarden van de samenleving. Wat bijvoorbeeld de pensioenen betreft, dient ervoor te worden gezorgd dat de lidstaten de sociale doelstelling van de toereikendheid van hun stelsels blijven respecteren en inspanningen blijven leveren om hun stelsels aan de veranderende behoeften van de samenleving aan te passen. De onderlinge afhankelijkheid van de betaalbaarheid en de toereikendheid van de pensioenen is ondertussen algemeen erkend als een voorwaarde om politieke steun voor de hervormingen te krijgen. Hetzelfde algemene politieke evenwicht is op EU-niveau steeds meer een noodzaak opdat de strategie van Lissabon inzake de coördinatie van het sociaal-economisch beleid zo veel mogelijk vruchten zou afwerpen. Een stroomlijning ter versterking van de dimensie sociale bescherming van de strategie kan een dergelijk evenwicht tot stand helpen brengen.

De voorstellen onder punt 3 bepalen dan ook dat de toekomstige werkzaamheden op het gebied van de sociale bescherming zodanig moeten zijn georiënteerd dat ze de op de Verdragen gebaseerde processen op het gebied van de werkgelegenheid en het macro-economisch beleid (respectievelijk de GREB en de EWS) versterken. Daarom moet de kalender voor het nieuwe gestroomlijnde proces op het gebied van de sociale bescherming volledig gesynchroniseerd zijn met de kalender van die twee processen. Hij zal gebaseerd zijn op een driejarige cyclus om de doelstellingen te herzien en belangrijke strategische verslagen over te leggen. Dit tijdsbestek is geschikt voor de sociale bescherming aangezien de sociale ontwikkelingen zich op lange termijn voordoen en de veranderingen op dit gebied geleidelijk zijn. Teneinde informatie te leveren voor het proces dat tot de voorjaarsstop leidt en de zichtbaarheid van de sociale bescherming in de strategie van Lissabon te verbeteren, zal de lidstaten tegelijkertijd worden verzocht in de tussenliggende jaren beperkte bijstellingen met betrekking tot belangrijke beleidsontwikkelingen over te leggen. De synchronisatie met de twee gestroomlijnde processen moet een feit zijn in 2006, wanneer de volgende driejarige cyclus voor de GREB en de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren van start gaat.

2.2.Stroomlijning: een geïntegreerd kader creëren voor de samenwerking op het gebied van de sociale bescherming.

De beleidssamenwerking op het gebied van de sociale bescherming boekte grote vooruitgang toen de Europese Raad van Lissabon zijn visie van een geïntegreerde sociaal-economische strategie voor Europa voor het decennium tot 2010 schetste. De conclusies van Lissabon hechtten vrij veel belang aan de bijdrage die de stelsels voor sociale bescherming verwacht werden te leveren tot de verwezenlijking van de nieuwe strategische doelstellingen. Ze gaven duidelijke mandaten voor samenwerking tussen de lidstaten en de Commissie op de gebieden sociale integratie en pensioenen; ze voerden de open coördinatiemethode in als mechanisme om op dit gebied vorderingen te maken; en ze schetsten mechanismen voor de sturing en de coördinatie van de werkzaamheden in de richting van de nieuwe strategie. In dat kader wordt een central rol toegekend aan de jaarlijkse voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad.

Deze visie dat de sociale bescherming een belangrijk element van het hele sociaal-economische beleid is, werd nog versterkt door de agenda voor het sociaal beleid die

door de Europese Raad van Nice is goedgekeurd⁷. De kerngedachte van de agenda voor het sociaal beleid was de beleidsdriehoek van economisch beleid, werkgelegenheidsbeleid en beleid inzake sociale bescherming, beleidsmaatregelen die elkaar wederzijds positief beïnvloeden en versterken. De agenda bevestigde dat de sociale zekerheid moet worden gemoderniseerd en verbeterd om "op de verandering van de maatschappij in een kenniseconomie en de gewijzigde sociale en gezinsstructuren in te spelen. Uitgangspunt is de rol van de sociale zekerheid als productiefactor".

De richtsnoeren die de Europese Raden van Lissabon en Nice hebben gegeven, vormden het kader waarin de Commissie en de lidstaten werk hebben geleverd om de uitdaging van de modernisering van de stelsels voor sociale bescherming aan te gaan. De algemene doelstellingen voor de modernisering zijn vastgesteld in de conclusies van de Raad van december 1999, op basis van een mededeling van de Commissie⁸: als werk lonend maken en een vast inkomen bieden, pensioenen veilig stellen en pensioenstelsels betaalbaar maken, sociale integratie bevorderen, en betaalbare en kwalitatief hoogwaardige gezondheidszorg garanderen.

De waarde van dit kader is bevestigd door de verschillende mandaten van de opeenvolgende Europese Raden. Die leidden tot de tenuitvoerlegging van twee substantiële processen, met gebruikmaking van de open coördinatiemethode, voor twee van de vier thema's: sociale integratie en pensioenen. Bovendien is er een lossere vorm van beleidssamenwerking voor thema's die de sociale bescherming betreft van mensen die gezondheidszorg en langdurige zorg behoeven.

Het Comité voor sociale bescherming heeft zich onlangs gebogen over "werk lonend maken" om vast te stellen welke specifieke bijdrage de stelsels voor sociale bescherming tot deze algemene doelstelling kunnen leveren (bijvoorbeeld wat de stimulansfunctie van uitkeringsstelsels betreft). Verschillende aspecten hiervan werden en zullen ook in de toekomst worden behandeld in het kader van de GREB en de werkgelegenheidsrichtsnoeren.

Het tempo en de aandachtspunten van de werkzaamheden op deze verschillende gebieden worden sinds Lissabon door de mandaten van de Europese Raad bepaald. Dankzij deze mandaten konden vorderingen worden gemaakt en konden zich op de gebieden sociale integratie en pensioenen nieuwe ambities ontwikkelen. Deze aanpak had niettemin een aantal negatieve gevolgen. Er bestaat bezorgdheid over het feit dat de bijzondere aandacht voor een algemene agenda voor de modernisering en de verbetering van de sociale bescherming, die werd nagestreefd door de mededeling van 1999, door de organisatie van de werkzaamheden in afzonderlijke delen niet zo duidelijk op de voorgrond is gekomen. In de tweede plaats verliepen de werkzaamheden in hun geheel wat wanordelijk en stagneerden ze bij momenten zelfs. In de zomer en het najaar van 2002 moesten de lidstaten uitgebreide verslagen over gezondheidszorg, langdurige zorg en pensioenen presenteren. De diensten van de Commissie dienden vervolgens twee gezamenlijke verslagen van de Raad en de Commissie op te stellen,

⁷ Dit zijn de gebieden voor beleidsoriëntatie die in Nice zijn vastgesteld: (i) meer en betere banen; (ii) anticiperen op en gebruik maken van de verandering van het arbeidskader door een nieuw evenwicht tussen flexibiliteit en zekerheid te ontwikkelen; (iii) alle vormen van uitsluiting en discriminatie bestrijden om de sociale integratie te bevorderen; (iv) modernisering van de sociale bescherming; (v) bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen; (vi) versterking van de sociale aspecten van de uitbreiding en van de buitenlandse betrekkingen van de Europese Unie.

⁸ "Een gemeenschappelijke strategie voor de modernisering van de sociale bescherming" (COM (1999) 347 def.)

die de Raad vervolgens vóór de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad van 2003 moest goedkeuren.

Een andere reden tot bezorgdheid is het feit dat kwesties met betrekking tot personen die gezondheidszorg en langdurige zorg behoeven niet in detail zijn besproken in het kader van de samenwerking op het gebied van de sociale bescherming. Deze thema's zijn van belang voor de ontwikkeling van het Europees sociaal model en in het bijzonder van het sociaal, economisch en werkgelegenheidsbeleid. De stelsels voor en het beleid inzake gezondheidszorg in de EU raken onderling ook meer verstrengeld. Dat doet op het gebied van het gezondheidsbeleid veel problemen rijzen die duidelijk een Europese dimensie hebben. Zoals werd erkend in het gezamenlijk verslag over gezondheidszorg en langetermijnouderenzorg voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad van 2003, gelden voor de beleidssamenwerking op dit gebied niettemin specifieke omstandigheden en is de situatie complex. Een aantal gezamenlijke uitdagingen waarmee de lidstaten op het gebied van de gezondheid en de gezondheidszorg worden geconfronteerd, worden momenteel aangepakt in het proces op hoog niveau dat is ingesteld om over de mobiliteit van patiënten en de ontwikkelingen in de gezondheidszorg in de EU te beraadslagen. Ook de Europese Conventie bekijkt hoe de rol en de verantwoordelijkheid van de EU op dit gebied beter kunnen worden gedefinieerd. Het zal vooral nodig zijn vast te stellen welke methodes het best geschikt zijn om thema's inzake sociale bescherming aan te pakken die verband houden met: gezondheidszorg en langdurige zorg (toegang voor iedereen op basis van de behoeften en ongeacht de eigen middelen, ervoor zorgen dat de patiënten en hun familie door de gezondheidszorg en de langdurige zorg niet in armoede worden gestort), de volksgezondheid en de verbetering van de medische behandelingen, en de beginselen van de interne markt op het gebied van de gezondheidszorg (de mobiliteit van patiënten, het gratis verstrekken van diensten).

In het licht van de conclusies van deze processen en afhankelijk van de daaropvolgende beslissingen inzake gezondheidszorg van de IGC, zullen in een toekomstige mededeling van de Commissie concrete voorstellen worden gedaan om de beleidscoördinatie op dit gebied te versterken in het kader van een gestroomlijnd proces op het gebied van de sociale bescherming.

De werkzaamheden voor dit hele proces zullen met andere woorden nuttig zijn indien ze gerationaliseerd en vereenvoudigd kunnen worden.

In punt 3 wordt dan ook voorgesteld de huidige gesegmenteerde organisatie van de werkzaamheden en de afzonderlijke verslagen voor de afzonderlijke doelstellingen in de toekomst te vervangen door een eengemaakte structuur die de hele sociale bescherming omvat. Dat houdt in dat één enkele reeks van gemeenschappelijke doelstellingen moet worden vastgesteld die op een gemeenschappelijke Europese visie is gebaseerd en in principe voor de drie beleidsgebieden sociale integratie, pensioenen en gezondheidszorg en langdurige zorg in drie pijlers is onderverdeeld. In punt 3.1 worden afzonderlijke voorstellen gepresenteerd om het thema "werk lonend maken" op een minder zware manier als een "transversaal thema" te behandelen.

2.3.Werkmethodes: de open coördinatiemethode en zijn rol in de algemene strategie.

De Europese Raad van Lissabon stelde voor dat de tenuitvoerlegging van de werkzaamheden inzake elementen van de sociale bescherming in het kader van de geïntegreerde strategie zou worden bevorderd door de toepassing van "een nieuwe open coördinatiemethode". Deze methode werd gepresenteerd als een middel "om beste praktijken te verspreiden en grotere

convergentie in de richting van de belangrijkste doelen van de EU te realiseren" en moest worden toegepast op de gebieden waar de communautaire bevoegdheden beperkt zijn. Ze is in overeenstemming van het bepaalde in artikel 137 van het Verdrag, dat voorziet in de rol van de Gemeenschap om de activiteiten van de lidstaten om sociale bescherming te bieden, te ondersteunen en aan te vullen. Deze methode is bedoeld als een flexibele governancemethode ter aanvulling van de bestaande communautaire methode en andere op de Verdragen gebaseerde processen zoals de GREB en de EWS, die de essentiële communautaire instrumenten blijven. Ze steunt stevig op het subsidiariteitsbeginsel en is bedoeld "om de lidstaten te helpen stap voor stap hun eigen beleid te ontwikkelen". Ze houdt de volgende elementen in:

- voor de Unie richtsnoeren bepalen met specifieke tijdschema's voor het bereiken van de doelen die zij voor korte, middellange en lange termijn hebben vastgesteld;
- waar zulks opportuun is, kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren en benchmarks vaststellen, die aan de beste ter wereld zijn getoetst en op de behoeften van de verschillende lidstaten en sectoren zijn toegesneden, als middel om beste praktijken onderling te vergelijken;
- het vertalen van deze Europese richtsnoeren in nationaal en regionaal beleid door het bepalen van specifieke doelen en het goedkeuren van maatregelen, rekening houdend met nationale en regionale verschillen;
- periodieke monitoring, evaluatie en peer reviews organiseren als wederzijdse leerprocessen.

Deze elementen moeten worden beschouwd als een kader voor de toepassing van de open coördinatiemethode op verschillende gebieden. Afhankelijk van de context van elke toepassing moet meer in detail worden vastgesteld welke elementen en werkmethodes zullen worden toegepast en hoe het werk zal worden georganiseerd.

OMC: een complementaire methode

Het witboek van de Commissie over governance⁹ somde de eigenschappen van de OCM op en stelde een aantal benaderingen voor de toepassing ervan voor:

- Of de open methode van coördinatie wordt gebruikt moet van geval tot geval worden bekeken. Het is een manier voor het bevorderen van samenwerking, de uitwisseling van beproefde praktijken en het bereiken van overeenstemming over gemeenschappelijke streefdoelen en richtsnoeren voor de lidstaten, soms ondersteund door nationale actieplannen zoals in het geval van werkgelegenheid en sociale uitsluiting. Het berust op een regelmatige inventarisatie van de vooruitgang die is geboekt bij het halen van de streefdoelen en stelt de lidstaten in de gelegenheid hun inspanningen te vergelijken en lering te trekken uit de ervaring van anderen.
- Op sommige terreinen, zoals werkgelegenheid en sociaal beleid of immigratiebeleid, gaat het hand in hand met de benadering op basis van een programma en op basis van wetgeving; op andere terreinen voegt het op Europees niveau waarde toe in gevallen waarin weinig ruimte is voor oplossingen in de vorm van wetgeving.

⁹ COM (2001) 428 van 25 juli 2001.

- De Commissie speelt reeds een actieve coördinerende rol en is bereid dit ook in de toekomst te doen, maar het gebruik van deze methode mag het institutionele evenwicht niet verstoren of in de weg staan van de verwezenlijking van de gemeenschappelijke doelstellingen van het Verdrag. Met name mag het niet leiden tot uitsluiting van het Europees Parlement van het Europese besluitvormingsproces. De open methode van coördinatie dient complementair van aard te zijn en mag niet in de plaats komen van maatregelen van de Gemeenschap.

Elk van deze verschillende aspecten van de OCM is in bepaalde mate terug te vinden in de huidige werkzaamheden op het gebied van de sociale integratie en de pensioenen. De beginselen die in het witboek over governance zijn vastgesteld, moeten op hun beurt elke toekomstige toepassing van de OCM in de context van de totstandbrenging van een transversaal proces voor sociale bescherming ondersteunen. Met het oog op de tenuitvoerlegging van de open coördinatiemethode op het gebied van de sociale bescherming zal de Commissie rekening houden met de conclusies van de komende intergouvernementele conferentie en zal ze indien nodig voorstellen doen om de mechanismen aan te passen.

Flexibiliteit en volledige toepassing van het subsidiariteitsbeginsel

In het kader van de sociale integratie wordt de OCM gebruikt om een gemeenschappelijke beleidsfocus op doelstellingen te creëren, als onderdeel van een proces waarbij de lidstaten wordt verzocht hun nationaal beleid ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting te verbeteren, onder meer door nationale doelstellingen te bepalen in overeenstemming met de oproep van de Europese Raad van Lissabon dat "er [...] stappen [moeten] worden gezet om de armoede definitief uit te roeien". De maatregelen in het kader van de OCM worden ondersteund door een reeks gemeenschappelijke indicatoren en zijn ook nauw verbonden met een communautair actieprogramma ter bestrijding van sociale uitsluiting. Hoewel het belangrijk zal zijn om de aandacht te blijven toespitsen op beleidsdoelstellingen op dit gebied, en die aandacht verder te ontwikkelen op andere gebieden van een toekomstige coördinatie inzake sociale bescherming, moet de tenuitvoerlegging van de OCM flexibel blijven. Ze moet rekening houden met de verschillende omstandigheden, doelstellingen en ontwikkelingsgraad van de beleidscoördinatie op de verschillende beleidsgebieden.

Daarnaast moeten de werkzaamheden de verscheidenheid en de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de opzet, de organisatie en de financiering van hun stelsels blijven erkennen.

Openheid: de participatie van de actoren

Overeenkomstig de sterke organisatie van de civiele samenleving op het gebied van de sociale uitsluiting, plus het feit dat het beleid op dat gebied binnen de lidstaten op diverse en vaak gedecentraliseerde wijzen wordt geleverd, plaatst het proces sterk de nadruk op de participatie van een aantal actoren - de betrokkenheid van de sociale partners en overleg met de NGO's en met vertegenwoordigers van subnationale autoriteiten. Deze aanpak zou op een nuttige wijze kunnen worden toegepast op het hele toekomstige proces inzake sociale bescherming.

Het verband met bestaande processen en instrumenten

De essentiële vraag die rijst uit de OCM voor pensioenen betreft de twee essentiële thema's die het witboek over governance heeft vastgesteld - hoe kan ervoor worden gezorgd dat de OCM een "toegevoegde waarde" inhoudt voor de huidige communautaire processen, en dat ze rekening houdt met het institutionele evenwicht.

De gemeenschappelijke doelstellingen die de Europese Raad van Laken heeft vastgesteld als de basis voor de tenuitvoerlegging van de OCM voor pensioenen behandelden deze kwestie expliciet.

De open coördinatiemethode, toegepast op het pensioenbeleid, krijgt een plaats naast diverse bestaande, goed functionerende EU-processen die zich in het kader van hun bredere strekking bezighouden met aspecten van het pensioenbeleid. Het is van belang dat de samenhang met onder meer de volgende bestaande processen wordt gewaarborgd.

Het somt de processen op - de GREB, het multilaterale toezichtsproces (inclusief het proces van Cardiff), het stabiliteits- en groeipact, de Europese werkgelegenheidsstrategie en het proces van maatschappelijke integratie - en stelt vervolgens:

Een specifieke doelstelling van de voorgestelde nieuwe methode is het verschaffen, op geïntegreerde wijze, van informatie en analyses inzake nationale pensioenstrategieën die mede kunnen zorgen dat het pensioenbeleid in deze processen consistent wordt benaderd.

Tot slot wordt gesteld dat de resultaten van de werkzaamheden op het stuk van de pensioenen worden geïntegreerd in de globale richtsnoeren voor het economisch beleid.

De verhouding tussen de OCM en de bestaande communautaire processen en de noodzaak om rekening te houden met het institutionele evenwicht zijn centrale vragen voor de toekomst van de sociale bescherming als geheel. Er dient een modus operandi te worden gecreëerd die vergelijkbaar is met die welke is ontwikkeld voor de huidige OCM voor pensioenen. Het wordt de rol van de toekomstige samenwerking inzake sociale bescherming via de OCM om een gedetailleerde analyse te maken van de problemen waarmee de nationale stelsels te maken hebben en van de specifieke bijdrage die ze, wanneer ze eenmaal zullen zijn gemoderniseerd en verbeterd, kunnen maken tot de strategie van Lissabon. Politieke boodschappen die in de andere instrumenten kunnen worden geïntegreerd - essentiële boodschappen voor bijvoorbeeld het jaarlijkse verslag aan de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad - moeten daarvan het resultaat zijn; alsook een bijdrage tot de beleidsgebieden die van belang zijn voor de GREB en de werkgelegenheidsrichtsnoeren. Deze boodschappen moeten een aanvulling zijn op en coherent zijn met de boodschappen van de coördinatieprocessen voor het economisch en het werkgelegenheidsbeleid op EU-niveau.

De rol van de Commissie

Zowel voor de processen op het gebied van de pensioenen als voor de processen inzake sociale integratie vervult de Commissie de rol van initiatiefneemster: ze fungeert als katalysator en zorgt ervoor dat de ambitieuze doelstellingen van het proces niet uit het oog worden verloren. De praktijk waarbij de Commissie belast is met het eerste ontwerp van elk gezamenlijk verslag van de Raad en de Commissie heeft ervoor helpen zorgen dat de OCM zoals ze wordt toegepast een sterkere werkmethode is dan oorspronkelijk misschien was gedacht. Deze praktijk moet worden voortgezet.

Betrokkenheid van het Europees Parlement

Tot slot moet worden vastgesteld dat tot nu toe geen enkel proces een passende manier heeft gevonden om het Europees Parlement te laten participeren, zoals in het witboek over governance was voorgesteld. De proliferatie van de processen was op dat gebied ongetwijfeld

een struikelblok. Er wordt voorgesteld dat bij de totstandbrenging van een gestroomlijnd proces inzake sociale bescherming en gezien het belang van het proces voor de strategie van Lissabon methodes worden gezocht om het Europees Parlement op een passende en praktische wijze bij het proces te betrekken. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren in de vorm van een rapportering aan het Parlement op het ogenblik van de definiëring van de transversale gemeenschappelijke doelstellingen op basis van de evaluatie van de beleidssamenwerking en -coördinatie tot vandaag, zoals wordt voorgesteld in punt 3.1 hieronder, alsook op andere vergelijkbaar belangrijke ogenblikken in het toekomstige proces.

3. TOTSTANDBRENGING VAN EEN VERSTERKT EN VEREENVOUDIGD COÖRDINATIEPROCES.

3.1. Gemeenschappelijke doelstellingen

Een gestroomlijnde aanpak van de beleidssamenwerking dient te worden aangevat met de vaststelling van een geïntegreerde en samenhangende reeks gemeenschappelijke doelstellingen die in principe de structuur van drie pijlers moet hebben, die het bereik van de beleidssamenwerking op het gebied van de sociale bescherming weergeeft: sociale integratie, pensioenen, en gezondheidszorg en langdurige zorg. Die moeten de huidige afzonderlijke reeksen doelstellingen vervangen. Deze reeks doelstellingen moet in 2006 worden goedgekeurd door de Raad op grond van een voorstel van de Commissie, tegelijkertijd als het pakket richtsnoeren voor het economisch en het werkgelegenheidsbeleid. Die moeten gedurende 3 jaar stabiel blijven, met andere woorden tot 2009, tenzij onvoorziene omstandigheden daar anders over beslissen.

De reeks gemeenschappelijke doelstellingen zal worden vastgesteld in het kader van de strategie van Lissabon en moet volledig coherent zijn en verband houden met de GREB en de werkgelegenheidsrichtsnoeren die in 2006 zullen worden goedgekeurd. Ze moet ook de resultaten weergeven van de evaluatie van de ervaring die op dat ogenblik voor de verschillende processen van beleidssamenwerking op het gebied van de sociale bescherming is opgedaan. Overeenkomstig het mandaat van de Europese Raad van Brussel van maart 2003 moet de vooruitgang die inzake de open coördinatiemethode op het gebied van pensioenen is verwezenlijkt in 2006 worden geëvalueerd. Deze evaluatie moet ook betrekking hebben op de vooruitgang die is geboekt met het proces inzake sociale integratie en met de coöperatieve uitwisseling inzake gezondheid en moet een onderdeel zijn van de voorbereiding van de vaststelling van gemeenschappelijke doelstellingen voor het nieuwe gestroomlijnde proces.

De reeks gezamenlijke doelstellingen moet tevens een beperkt aantal transversale thema's bevatten. Het kan hierbij gaan om thema's die veeleer van algemeen belang zijn voor de stelsels voor sociale bescherming en die niet gewoon in één van de drie pijlers van het nieuwe samenwerkingsproces kunnen worden ondergebracht, zoals bijvoorbeeld de uitdaging van de gender mainstreaming. Deze benadering kan ook bekijken hoe de sociale bescherming kan bijdragen tot de beleidsaanpak "werk lonend maken", in het bijzonder met betrekking tot de verstrekking van sociale voordelen, de bevordering van actief ouder worden en het beleid om werk en gezin te combineren. De Europese Raad van maart 2003 verzocht de Commissie "tijdig voor de voorjaarsbijeenkomst van de Raad in 2004 verslag uit te brengen over de verbetering van het algemene kader voor het sociale-beschermingsbeleid door grotere nadruk te leggen op de doeltreffendheid van stimuleringsmaatregelen en de bepaling van beste

praktijken"¹⁰. In dat verband moet rekening worden gehouden met de werkzaamheden die reeds zijn gelanceerd in de context van de processen voor de coördinatie van het economisch en het werkgelegenheidsbeleid. Die omvatten nu en ook in de toekomst de doelstelling "werk lonend maken" vanuit het oogpunt van respectievelijk het economisch en het werkgelegenheidsbeleid. In deze context zoeken de coördinatieprocessen van zowel het economisch als het werkgelegenheidsbeleid hoe aansporingen kunnen worden gegeven om aan het werk te gaan, aan het werk te blijven, harder te werken en in onderwijs en opleiding te investeren. Dat houdt meer bepaald in dat ze zich inlaten met de aansporingseffecten van de wisselwerking tussen belasting- en uitkeringsstelsels, alsook van een actief arbeidsmarktbeleid.

3.2.Rapporteringsmechanismen: een nieuw jaarlijks gezamenlijk verslag over sociale bescherming.

Het belangrijkste instrument van het nieuwe gestroomlijnde proces wordt een gezamenlijk verslag over sociale bescherming, dat de vooruitgang voor alle gemeenschappelijke doelstellingen zal documenteren en beoordelen. Het zal gezamenlijk door de Commissie en de Raad worden opgesteld op basis van een ontwerp dat door de Commissie zal worden overgelegd. De voorbereiding van het gezamenlijk verslag tegelijkertijd met de andere rapporteringsinstrumenten in de aanloop naar de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad betekent dat het nieuw en waardevol materiaal zal toevoegen aan de voorbereiding van het jaarlijkse syntheseverslag. De resultaten van de analyse door de Commissie zullen in het jaarlijkse syntheseverslag voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad worden opgenomen. Er moet coherentie met de parallelle werkzaamheden in het kader van de EWS en de GREB worden nagestreefd. De synchronisatie zal de omstandigheden om een dergelijke coherentie te verzekeren sterk verbeteren. Het uiteindelijke gezamenlijk verslag zal een belangrijke basis vormen voor de inbreng in deze top van de Raad werkgelegenheid en sociaal beleid met betrekking tot de sociale bescherming.

Het nieuwe gezamenlijk verslag over sociale bescherming zal het huidige verslag "De sociale zekerheid in Europa", waarin is voorzien door het besluit tot oprichting van een comité voor sociale bescherming, vervangen. Deze verandering zal zich reeds in 2005 voordoen¹¹. Het zal ook het gezamenlijk verslag over sociale integratie en het gezamenlijk verslag over pensioenen vervangen en de taak overnemen om de vooruitgang weer te geven die inzake beleidssamenwerking op het gebied van de gezondheidszorg en de langetermijnzorg is geboekt.

Vanaf 2006 zullen de lidstaten bijdragen tot het opstellen van het gezamenlijk verslag over sociale bescherming met een nationaal verslag waarin de strategie wordt bepaald om de eerder dat jaar overeen te komen gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken. De nationale verslagen voor 2006 zullen allesomvattend zijn, de drie pijlers betreffen en toekomstgeoriënteerd zijn.

In 2007 en 2008 zullen de lidstaten veel minder omvangrijke verslagen indienen, die zich hoofdzakelijk concentreren op de vooruitgang die is gemaakt met de tenuitvoerlegging van de strategieën die in 2006 zijn vastgesteld en op de bijwerking met betrekking tot belangrijke beleidsontwikkelingen.

¹⁰ Bijvoorbeeld uitkeringsstelsels, het combineren van werk en gezin, maatregelen ten voordele van ouderen.

¹¹ Voor meer details over de overgangperiode zie punt 3.4 en de bijlagen.

Om de vooruitgang met betrekking tot de gezamenlijke doelstellingen weer te geven, moeten de verslagen zich op gemeenschappelijke indicatoren baseren.

Na 2006 worden de nationale verslagen over sociale bescherming de enige bijdrage van de lidstaten tot het proces. Ze zullen dus zowel de nationale actieplannen inzake sociale integratie als de nationale strategieverlagen inzake pensioenen vervangen.

De aard van het gezamenlijk verslag over sociale bescherming zal dus variëren volgens een driejarige cyclus: de allesomvattende en toekomstgeoriënteerde verslagen zullen om de drie jaar worden gecompileerd en worden gevolgd door minder omvangrijke actualiseringen tijdens de tussenliggende jaren.

De hier beschreven structuur zal qua aanpak substantiële veranderingen inhouden in vergelijking met de rapporteringsinstrumenten die momenteel worden gebruikt. De nadruk zal op de tenuitvoerlegging liggen, zoals dat het geval is voor de coördinatie van het economisch en het werkgelegenheidsbeleid. Aangezien het de bedoeling is de bijdrage van het beleid inzake sociale bescherming tot de strategie van Lissabon meer gewicht te geven en zichtbaarder te maken, is dit duidelijk een welkome ontwikkeling.

Het onderzoek van de nationale verslagen, de bevordering van het beleidsdebat over de tenuitvoerlegging van het beleid en de strategieën, onder meer door gebruik te maken van *peer review*-methodes, en het opstellen van het gezamenlijk verslag over sociale bescherming vereisen dat de comités die op EU-niveau bevoegd zijn voor sociale bescherming, werkgelegenheid, coördinatie van het economisch beleid en gezondheidszorg, nauw en geregeld met elkaar samenwerken.

3.3. Indicatoren: een belangrijke ondersteuning van de stroomlijning

Een bijzondere uitdaging voor het nieuwe gestroomlijnde proces voor sociale integratie is dat het in staat moet zijn om de vooruitgang in de richting van de overeengekomen gemeenschappelijke doelstellingen op het hele gebied van de sociale bescherming te controleren op een manier die zowel transparant is als doeltreffend om de beleidshervorming vooruit te sturen. De ontwikkeling van een reeks gemeenschappelijke indicatoren die de gemeenschappelijke doelstellingen volledig weergeven, is essentieel om een dergelijke uitdaging aan te gaan. Een dergelijke opdracht moet voortbouwen op bestaande reeksen gemeenschappelijke indicatoren, zoals die welke voor het proces inzake sociale integratie zijn ontwikkeld, die welke momenteel voor het pensioenenproces worden ontwikkeld, en die welke worden aangewend in het coördinatieproces van het economisch en werkgelegenheidsbeleid. De indicatoren dienen evenwel nog te worden uitgebreid tot de pensioenen. Bovendien zullen de indicatoren met betrekking tot de sociale bescherming van personen die gezondheidszorg en langetermijnzorg behoeven moeten worden gedefinieerd wanneer de coöperatieve uitwisseling op dit gebied verder wordt ontwikkeld. Het is dan ook van cruciaal belang om de reeds aangevatte werkzaamheden in de subgroep indicatoren van het comité voor sociale bescherming te intensiveren.

De ontwikkeling van indicatoren moet een groter terrein bestrijken, maar er moet op worden toegezien dat het totale aantal indicatoren zo beperkt mogelijk wordt gehouden. Tot nu toe is de tendens om het aantal indicatoren te laten toenemen teneinde rekening te houden met de verschillende benaderingen in de diverse lidstaten. Zo komt men niet tot het beperkte aantal samenvattende indicatoren dat nodig is indien het jaarlijks verslag zijn belangrijkste taak moet vervullen.

Het nieuwe proces zal de sociale statistieken op EU-niveau ook zichtbaarder maken en de vraag naar grotere betrouwbaarheid, vergelijkbaarheid en tijdloosheid versterken. Dat kan alleen worden verwezenlijkt als de lidstaten vastbesloten zijn om sleutelinstrumenten te ontwikkelen zoals het Essobs voor de financiering en de uitgaven van de verschillende takken van de sociale bescherming, de SILC, de jaarlijkse enquête over inkomens en levensomstandigheden van de huishoudens in de hele EU, en het systeem van gezondheidsrekeningen (System of Health Accounts (SHA)). Er moet ook een betere wisselwerking komen tussen de lopende werkzaamheden om dergelijke statische instrumenten te ontwikkelen (waarbij de Commissie en de nationale statistische autoriteiten worden betrokken) en het gestroomlijnde proces voor sociale bescherming.

3.4.Voorbereiding van de gestroomlijnde open coördinatiemethode inzake sociale bescherming

Zoals hierboven vermeld, wordt voorgesteld de gestroomlijnde benadering die hier wordt beschreven in 2006 in te voeren. De periode 2003-2006 moet worden aangewend om de voorwaarden te creëren om het nieuwe proces te lanceren, rekening houdend met de diverse mandaten die de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad in Brussel heeft verleend met betrekking tot pensioenen, gezondheidszorg en de stimulansfunctie van uitkeringsstelsels¹².

Het is ook van vitaal belang rekening te houden met de invloed die de uitbreiding zal hebben op de huidige processen en ervoor te zorgen dat de nieuwe lidstaten zo vroeg mogelijk na hun toetreding bij deze processen worden betrokken. Er moet op worden gewezen dat de Commissie sinds het voorjaar van 2002 samen met de nationale autoriteiten van elk land dat om toetreding heeft verzocht¹³ heeft geijverd om een samenwerkingproces op gang te brengen teneinde de weg te banen voor hun volledige participatie, na hun toetreding, in de open coördinatiemethode inzake sociale integratie en pensioenen. In 2003 wordt het proces van de sluiting van de gezamenlijke memoranda over sociale integratie tussen de Commissie en de 10 toetredende landen voltooid, waardoor ze zich vertrouwd kunnen maken met de belangrijkste aspecten van het opstellen van de nationale actieplannen over sociale integratie.

In 2003 wordt tussen de Commissie en elk land dat om toetreding heeft verzocht ook een samenwerkingsproces op het gebied van de pensioenen gelanceerd, dat een reeks nationale seminars zal inhouden.

Tijdens de overgangperiode 2003-2006 zullen de volgende initiatieven worden genomen om de beleidssamenwerking voort te zetten en het terrein voor te bereiden om de open coördinatie op het gebied van de sociale bescherming te stroomlijnen:

Sociale integratie

Overeenkomstig een beslissing die de Raad reeds heeft genomen, zullen de lidstaten in juli 2003 nationale actieplannen inzake sociale integratie indienen voor de periode 2003-2005 en zullen de Commissie en de Raad een gezamenlijk verslag over sociale integratie presenteren op de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad van 2004.

In 2004 zullen de nieuwe lidstaten hun eerste actieplannen inzake sociale integratie voor de periode 2004-2006 presenteren. Ze zullen zich daarvoor baseren op de

¹² Zie in het bijzonder de punten 49 tot en met 52 van de conclusies van het voorzitterschap.

¹³ Alle landen die om toetreding hebben verzocht, met uitzondering van Turkije.

gezamenlijke memoranda over sociale integratie die in 2003 samen met de Commissie zijn opgesteld.

Pensioenen

Tegen het midden van 2005 dienen de nieuwe lidstaten nationale strategieverlagen over pensioenen in die een analyse van de situatie in hun respectieve landen bevatten, de stand van de hervorming van hun pensioenstelsels documenteren en hun strategieën uiteenzetten in het licht van de gemeenschappelijke doelstellingen voor de open coördinatiemethode inzake pensioenen.

Tezelfdertijd zullen de huidige lidstaten uitvoeringsverslagen voor de periode sinds 2002 presenteren, alsook een actualisering van hun nationale strategieverlagen voor 2002 met bijzondere aandacht voor belangrijke nieuwe beleidsontwikkelingen.

De lidstaten en de Commissie zullen samenwerken om nieuwe demografische en financiële projecties vast te stellen, teneinde de lidstaten de mogelijkheid te bieden tijdig hun strategieverlagen op te stellen om ze tegen midden 2005 in te dienen. Daarnaast zullen de comités blijven werken aan een geconsolideerde reeks gemeenschappelijke indicatoren die alle onderdelen van de beleidscoördinatie op het gebied van de sociale bescherming omvat.

Gezondheidszorg

De Europese Raad heeft de Commissie verzocht een mededeling te publiceren waarin nieuwe voorstellen worden gedaan voor de intensivering van de coöperatieve uitwisseling op het gebied van de gezondheidszorg en de ouderenzorg. Dat wordt een eerste stap om de mogelijkheden te onderzoeken ter bevordering van het proces van beleidssamenwerking op het gebied van de gezondheidszorg via uitwisseling van informatie en goede praktijken en de ontwikkeling van vergelijkbare indicatoren. De inhoud en de timing van de mededeling moeten volop rekening houden met de conclusies van de groep op hoog niveau die is ingesteld om over de mobiliteit van patiënten te beraadslagen, die tegen eind 2003 verwacht worden, alsook met de conclusies ter zake van de Europese Conventie en van de komende intergouvernementele conferentie.

Gezamenlijk verslag over sociale bescherming

Dit nieuwe instrument wordt in 2005 gelanceerd in een overgangsvorm om de basis voor het opstellen van het syntheseverslag door de Commissie te versterken en om de coherentie van de belangrijke boodschappen van de Raad Werkgelegenheid, sociaal beleid, volksgezondheid en consumentenzaken aan de voorjaarsbijeenkomst over sociale bescherming te verbeteren.

Terwijl het nieuwe gezamenlijke verslag in 2005 in het bijzonder op sociale integratie zal zijn toegespitst, aangezien het in sterke mate berust op de nationale actieplannen inzake sociale integratie die de nieuwe lidstaten in 2004 moeten indienen, zal de aandacht in 2006 vooral naar de pensioenen gaan. In 2007 krijgt het verslag zijn uiteindelijke vorm, die de nieuwe gestroomlijnde aanpak voor de drie gebieden – sociale integratie, pensioenen en gezondheidszorg – weergeeft.

Als resultaat van deze activiteiten evalueren de Commissie en de lidstaten in 2006 de vooruitgang met de open coördinatiemethode op de gebieden pensioenen (zoals de Europese Raad van Brussel dat heeft gevraagd) en sociale integratie, en evalueren ze eveneens de beleidsuitwisseling die op het gebied van de gezondheidszorg heeft plaatsgevonden. Deze evaluatie houdt rekening met de situatie in de nieuwe lidstaten. Ze vormt de basis voor de oriëntaties die in 2006 door de Commissie zullen worden bepaald met het oog op een geïntegreerde en coherente reeks gemeenschappelijke doelstellingen voor de open coördinatiemethode inzake sociale bescherming.

Bijlage 1 bepaalt welke stappen in de overgangperiode tot de stroomlijning in 2006 moeten worden gezet. Bijlage 2 schetst de tenuitvoerlegging tijdens de periode 2006-2009. Bijlage 3 toont hoe de gestroomlijnde sociale bescherming na 2006 zal functioneren naast de gestroomlijnde GREB en EWS.

BIJLAGE 1

OVERGANGSPERIODE 2003-2005

Jaar	Januari	Voorjaar	Zomer	Najaar
2003		<p>Mandaat van de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad.</p> <p>Goedkeuring van de mededeling over stroomlijning.</p>	<p>Indiening door de lidstaten van NAP sociale integratie 2003-2005.</p> <p>Studies over pensioenen (zoals in de conclusies van de top van Brussel, punt 49) worden uitgevoerd tijdens de periode 2003-2005.</p>	<p>De Commissie onderzoekt de NAP's sociale integratie en keurt het gezamenlijk ontwerp-verslag inzake sociale integratie voor 2003-2005 goed.</p> <p>De Commissie keurt het verslag over werk lonend maken/betere stimuleringsmaatregelen in de stelsels voor sociale bescherming goed (punt 50 van de conclusies van de top van Brussel).</p>

Jaar	Januari	Voorjaar	Zomer	Najaar
2004	De Commissie keurt de synthese van de gezamenlijke memoranda over sociale integratie goed.	<p>De Raad keurt het gezamenlijk verslag inzake sociale integratie goed.</p> <p>De Raad neemt nota van of onderschrijft het syntheseverslag over de gezamenlijke memoranda inzake sociale integratie en het verslag over "werk lonend maken".</p> <p>De Commissie keurt de mededeling over de voortzetting van de coöperatieve uitwisseling inzake gezondheidszorg goed.</p>		Indiening door de nieuwe lidstaten van nationale actieplannen inzake sociale integratie, die gebaseerd zijn op de gezamenlijke memoranda inzake sociale integratie; onderzoek van deze verslagen door de Commissie.
2005	De Commissie keurt het eerste jaarlijks ontwerp-verslag inzake sociale bescherming goed, dat in het bijzonder betrekking heeft op sociale integratie.	De Raad keurt het eerste jaarlijkse verslag over sociale bescherming goed.	Indiening door de nieuwe lidstaten van nationale strategieverslagen over pensioenen; de huidige lidstaten dienen bijwerkingen of uitvoeringsverslagen in.	De Commissie presenteert de evaluatie van de beleidssamenwerking tot op dat ogenblik op het gebied van pensioenen, sociale integratie en gezondheidszorg.

BIJLAGE 2

Volledige stroomlijning 2006-2009

Jaar	Januari	Voorjaar	Juni	Najaar
2006	<p>De Commissie bepaalt de oriëntaties voor de transversale gemeenschappelijke doelstellingen voor een gestroomlijnd proces inzake sociale bescherming na 2006. De Raad keurt conclusies goed over de oriëntaties van de Commissie voor gezamenlijke doelstellingen inzake sociale bescherming. De Raad keurt het tweede jaarlijkse ontwerp-verslag over sociale bescherming goed. Dat legt in het bijzonder de nadruk op pensioenen.</p>	<p>De Raad keurt het tweede jaarlijkse verslag over sociale bescherming goed.</p> <p>De voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad geeft beleidsoriëntaties.</p> <p>De Commissie stelt formeel nieuwe transversale gemeenschappelijke doelstellingen voor.</p>	<p>De Raad keurt transversale gemeenschappelijke doelstellingen voor sociale bescherming goed.</p>	<p>Indiening door de lidstaten van de eerste algemene verslagen over alle onderdelen van de sociale bescherming.</p>

2007	Goedkeuring door de Commissie van het gezamenlijk ontwerp-verslag over sociale bescherming	De Raad keurt het gezamenlijk verslag inzake sociale bescherming goed. De voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad onderschrijft het verslag en geeft beleidsoriëntaties.		Indiening door de lidstaten van het licht bijgestelde verslag/uitvoeringsverslag over alle onderdelen van de sociale bescherming.
2008	Goedkeuring door de Commissie van het gezamenlijk ontwerp-verslag over sociale bescherming	De Raad keurt het gezamenlijk verslag inzake sociale bescherming goed. De voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad onderschrijft het verslag en geeft beleidsoriëntaties.		Indiening door de lidstaten van het licht bijgestelde verslag/uitvoeringsverslag over alle onderdelen van de sociale bescherming.
2009	Goedkeuring door de Commissie van het gezamenlijk ontwerp-verslag over sociale bescherming	De Raad keurt het gezamenlijk verslag inzake sociale bescherming goed. De voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad onderschrijft het verslag en geeft beleidsoriëntaties.	De Raad keurt herziene/gevalideerde transversale gemeenschappelijke doelstellingen goed.	Indiening door de lidstaten van volledige verslagen over alle onderdelen van de sociale bescherming.

BIJLAGE 3

Volledige stroomlijning 2006-2008: de sociaal-economische governance en de gestroomlijnde GREB en EWS aanvullen.

Jaar	Januari	Voorjaar	April	Juni	Najaar
2006	<p>De Commissie keurt het syntheseverslag voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad goed.</p> <p>De Commissie keurt het uitvoeringsverslag over de GREB en het gezamenlijk werkgelegenheidsverslag goed.</p> <p><i>De Raad keurt het jaarlijkse ontwerpverslag over sociale bescherming goed.</i></p>	De voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad geeft beleidsoriëntaties.	<p>Rekening houdend met de beleidsoriëntaties van de voorjaarsbijeenkomst van de Raad, hecht de Commissie haar goedkeuring aan:</p> <p>Aanbevelingen voor de GREB voor 2006-2008;</p> <p>Voorstellen voor werkgelegenheidsrichtsnoeren voor 2006-2008 en aanbevelingen;</p> <p><i>Transversale gemeenschappelijke doelstellingen inzake sociale bescherming voor 2006-2008.</i></p>	<p>De Raad hecht zijn goedkeuring aan</p> <p>GREB;</p> <p>werkgelegenheidsrichtsnoeren en -aanbevelingen en</p> <p><i>transversale gemeenschappelijke doelstellingen inzake sociale bescherming.</i></p>	<p>Indiening door de lidstaten van</p> <p>uitvoeringsverslagen in het kader van de GREB;</p> <p>nationale actieplannen inzake werkgelegenheid; en</p> <p><i>nationale verslagen over sociale bescherming.</i></p>

<p>2007</p>	<p>De Commissie keurt het syntheseverslag voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad goed.</p> <p>De Commissie keurt het uitvoeringsverslag over de GREB en het gezamenlijk werkgelegenheidsverslag goed.</p> <p><i>De Raad keurt het jaarlijkse ontwerp-verslag over sociale bescherming goed.</i></p>	<p>De voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad geeft beleidsoriëntaties.</p>	<p>Indien nodig stelt de Commissie aanpassingen van de GREB en de <i>gemeenschappelijke doelstellingen</i> voor.</p> <p>Ze stelt werkgelegenheidsrichtsnoeren (normaal gezien ongewijzigd) en werkgelegenheidsaanbevelingen voor.</p>	<p>De Raad keurt de werkgelegenheidsrichtsnoeren en -aanbevelingen goed, alsook eventuele aanpassingen van de GREB of de <i>gemeenschappelijke doelstellingen</i>.</p>	<p>Indiening door de lidstaten van uitvoeringsverslagen in het kader van de GREB;</p> <p>nationale actieplannen inzake werkgelegenheid; en</p> <p><i>lichte aanpassingen op het gebied van sociale bescherming.</i></p>
<p>2008</p>	<p>Zoals in 2007.</p>	<p>Zoals in 2007.</p>	<p>Zoals in 2007.</p>	<p>Zoals in 2007.</p>	<p>Zoals in 2007.</p>